

Вознюк Марина Ярославівна

студентка 1 курсу судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»

ЗЛОВЖИВАННЯ АДВОКАТА СВОЇМИ ПРАВАМИ

Проблематика процесуальних диверсій та зловживань процесуальними правами як адвокатів, так і інших учасників процесу, давно викликає дискусію на сторінках юридичних видань між юристами-практиками та суддями. Судді звинувачують адвокатів у відсутності поваги до суду, огульному зловживанні процесуальними правами, ставлять питання щодо притягнення до відповідальності за «деструктивні дії». В свою чергу, адвокати у відповідь зауважують, що жодні наміри сторони не можуть бути реалізовані без допомоги судді, вказуючи також на відсутність механізму виявлення «деструктивних намірів» як у сторони, так і у судді [1, с. 142]. В зв'язку з цим, актуальною та спірною залишається на сьогодні проблема зловживання адвокатом своїх прав.

В сучасному законодавстві про адвокатуру термін «зловживання правом» не знайшов свого закріплення. А тому, досліджуючи сутність цього поняття, розглянемо цивільне законодавство, яке поширюється на адвокатів.

Термін «зловживання правом» застосовується ч. 3 ст. 13 ЦК України як недопущення дій особи, що вчиняються з наміром завдати шкоди іншій особі, а також зловживання правом в інших формах. Ці дії порушують суб'єктивні права та охоронювані законом інтереси інших осіб і можуть стати підставою для настання передбачених законом негативних наслідків. За ч. 6 ст. 13 ЦК в разі недодержання особою при здійсненні своїх прав визначених законом вимог, суд може зобов'язати її припинити зловживання своїми правами та застосувати встановлені законом наслідки [2].

Адвокат А. Забродський, наприклад, характеризує зловживання адвокатом правами як загальну тенденцію вітчизняного судочинства [3, с. 26], а тому необхідно до адвокатів застосовувати дисциплінарні санкції за зловживання право. Отже, зловживання правом – особливий вид юридично значущої поведінки, яка полягає у соціально шкідливих учинках адвоката, у використанні недозволених конкретних форм у межах дозволеного законом загального тилу поведінки, що суперечить цільовому призначенню права [4, с. 121].

Ознаки зловживання правом: 1) наявність в адвоката суб'єктивного права (зловживати можна тільки суб'єктивним правом); 2) діяльність адвоката, що спрямована нібито на реалізацію цього права, видимість легальності поведінки; відсутність порушення конкретних юридичних

заборон (їх додержання) чи невиконання обов'язків (їх виконання); 3) використання недозволених засобів і способів здійснення права; 4) здійснення права всупереч його соціальному призначенню; 5) усвідомлення адвокатом незаконності своїх дій, свідомий вихід за встановлені законом межі (наявність умислу); 6) заподіяння шкоди (збитку) інтересам суспільства чи інтересам іншої особи; 7) невиразність протиправної поведінки як юридичної ознаки правопорушення; 8) нетрадиційність юридичних наслідків – відсутність юридичної відповідальності, що властива правопорушенню. Проте, юридична відповідальність настає тільки у разі встановлення факту зловживання суб'єктивним правом, а це можливо, коли зловживання правом заподіює істотну шкоду інтересам, що охороняються законом [5, с. 17].

У вітчизняній юридичній практиці найпоширенішими процесуальними зловживаннями адвокатів є такі:

- недобросовісне неодноразове подання клопотань, скарг та заяв;
- оскарження не оскаржуваних судових актів;
- неодноразове безпідставне оскарження дій державного виконавця;
- неподання або несвоєчасне подання доказів чи інших матеріалів на законну вимогу уповноважених суб'єктів;
- неодноразове нез'явлення до суду з різними «поважних» причин;
- затягування з ознайомленням із матеріалами справи;
- повідомлення суду неправди у поясненнях сторін;
- безпідставне звинувачення про фальшування доказів;
- подання доказів – з якими не ознайомлена друга сторона – наприкінці судового розгляду;
- умисна доказова пасивність сторін [6, с. 293-294;].

Як свідчить судова практика у цивільному та господарському процесі інших держав, види зловживань процесуальними правами адвокатами є досить схожими із вітчизняними [7, с. 76].

Таким чином, зловживання правом адвокатами руйнує, спотворює належну сутність позитивного права, якою має бути право природне (справедливість). Сутністю же самого зловживання правом є суперечність між формою (легалізованими засобами) і соціальним змістом відповідної поведінки: адже тут відбувається начебто поєднання «непоєднуваного» – зовні правомірного здійснення юридичних норм (форма) та водночас вчинення правопорушення (зміст).

Список використаних джерел

1. Палій В. Ставлення з повагою до суду як вимога сучасного суспільства // Вісник господарського судочинства. – 2006. – № 4. – С. 142–149.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40-44, ст. 356.

3. Забродський А. Зловживання правом як загальна тенденція процесу // Юридичний радник. – 2006. – № 5 (13). – С. 26–27.
4. Горбась Д. В. Зловживання правом // Вісник Запорізького національного університету. – 2005. – № 2. – С. 119–122.
5. Полянський Т. Зловживання правом як специфічне правопорушення // Vivat iustitia. – 2006, Вип. 5. – С. 15–19.
6. Капліна О. Проблеми зловживання правом у кримінальному процесі / О. Капліна // Вісн. Нац. акад. прав. наук України. – 2010. – № 3 (62). – С. 286–295.
7. Аболонин В. О. Злоупотребление правом на иск в гражданском процессе Германии : монографія / В. О. Аболонин. – М. : Волтерс Клувер, 2009. – 208 с.

Ключові слова: адвокатура, зловживання права, дисциплінарні санкції.

Науковий керівник: старший викладач Нестерчук Л. П.

Голубович Віталіна Олегівна

студентка 1-го курсу судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»

КАСАЦІЙНІ СУДИ ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА ВЕРХОВНОГО СУДУ

В Україні існує суд, який є найвищим судом у системі судоустрою України. Його функції полягають в тому, щоб максимально забезпечувати сталість та єдність судової практики, які визначені процесуальним законом.

Верховний Суд знаходиться у місті Києві [1].

Що ж до діяльності Верховного суду, то вона регулюється Конституцією України і Законом «Про судоустрій і статус суддів» і здійснюється за трьома судовими інстанціями:

I. Судова інстанція – розглядає справи по суті, тобто розглядає і вирішує справи.

II. Апеляційне впровадження – це перегляд справ рішень суду першої судової інстанції. В апеляційних судах рішення, яке вважається незаконним і не достовірним може бути скасовано частково, повністю або залишитись без змін.

III. Касаційне провадження – ця інстанція перевіряє законність рішень суддів першої та апеляційної інстанцій.

У Законі України «Про судоустрій і статус суддів», ст. 36 зазначено, що Верховний Суд здійснює правосуддя як суд касаційної інстанції. А у випадках, визначених процесуальним законом, – як суд першої або